

กับเขามาแต่สมัยเด็กได้เข้ามาทำหน้าที่ผู้จัดการร้านขายภาพ “บูชด์และวาลาดง” แทนเฮโอ แวนโก๊ะห์ตั้งนั้น ใน ค.ศ. 1893 โลเตร์จึงเปิดแสดงงานของตนที่นั่น และก็ในช่วงเวลานี้เช่นกันที่เขาท่องเที่ยวไปยังฮอลแลนด์ สเปน โปรตุเกส และลอนดอน ซึ่งเขาได้รู้จักกับ ออสการ์ ไวลด์ และอเบรย์ เบียดส์ลีย์ที่นั่น

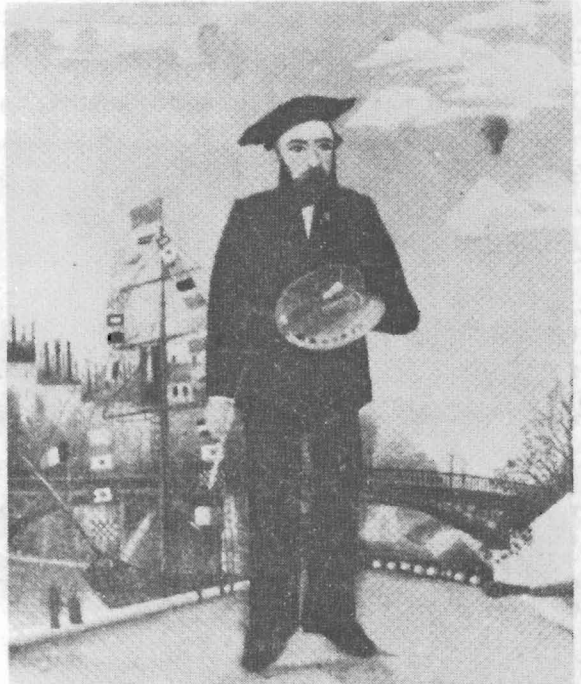
รูปแบบศิลปะของเขานับวันก็ยิ่งแบนราบและหัวหายขึ้นทุกที ส่วนสีก็ไหลเลื่อน แล้วเขาก็กระโจนลงสู่ศิลปะของการจัดองค์ประกอบเต็มตัว ด้วยการใช้รูปทรงที่เคียดคดอยู่ไปมา เช่นเดียวกับแบบที่จะกลายเป็นลักษณะของอาร์ตนูโว (Art Nouveau) ในที่สุด เขาสนใจที่จะจับภาพออกบักิริยาที่เคลื่อนไหวไปมามากขึ้นทุกที ซึ่งมักจะหาวิธีใส่ความรู้สึกในเรื่องช่วงเวลาลงในภาพร่างคนเหล่านั้นด้วย แต่ขณะเดียวกันก็ด้วยความประหยัดเส้นและสี ยิ่งได้ผลงานที่มีพลังออกมาเท่าไร เขาก็ยิ่งทดลองหาเทคนิคการทำภาพพิมพ์หินแบบใหม่ๆ มาใช้มากขึ้นเท่านั้น เขาเป็นผู้ที่ขจัดช่องว่างระหว่างศิลปะ “วิจิตร” และ “เพื่อการค้า” นอกจากภาพโฆษณาแล้ว ก็ยังมีการออกแบบบัตรรายการละครและรายการอาหาร ความจริงแล้วศิลปะภาพพิมพ์ของเขาได้ก้าวเข้าไปไกลพอควรทีเดียว พอถึงปี ค.ศ. 1898 เขาก็ผลิตภาพพิมพ์ขึ้นมาเป็นจำนวนมากมาย ล้วนเป็นภาพออกแบบชีวิตในย่านมงต์มาร์ต ซึ่งก็มีทั้งช่องโสเภณี โรงระบำ ห้องแต่งตัวผู้หญิงหลังเวทีทั้งสิ้น

ชีวิตส่วนตัวของเขาเองนั้นเต็มไปด้วยความผิดปกตินานาประการ และในเดือนกุมภาพันธ์ปีต่อไปนั่นเอง เขาก็ถูกพาส่งสถานพยาบาลที่เนอญี ที่นั่นเขาวาดรูปคณะละครสัตว์จากความทรงจำไว้ชุดหนึ่ง แล้วเขาก็ได้ออกจากสถานพยาบาลนั้นกลับมาทำงานอีก แต่ทว่าสุขภาพก็เสื่อมโทรมลงทุกวัน เขากลับบ้านไปเยี่ยมมารดาที่มารรอมเ่ และเสียชีวิตที่นั่นเมื่อวันที่ 9 กันยายน ค.ศ. 1901

40. อองรี รูโซ (Henri Rousseau)

จิตรกรพริ้มที่ฟุ้งยิ่งใหญ่

ภาพเขียนตัวเองของอองรี รูโซ

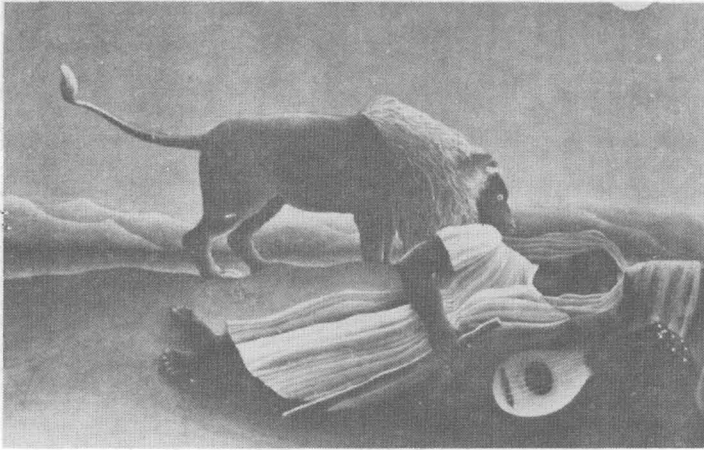
องรี รูโซ เกิดในลาวาล ทางเหนือของฝรั่งเศสใน ค.ศ. 1844 พออายุได้ 18 ปี ก็ถูกเกณฑ์ทหารไปเป็นนักรบคนตรีอยู่ในวงของกองทัพบก 4 ปีให้หลังขณะที่พ้นเกณฑ์แล้วนั้นเขาทำงานเป็นเสมียน แต่แล้วก็กลับไปคืนสู่กองทัพอีกครั้ง ในฐานะนายทหารอาสาสมัครระหว่างสงครามฝรั่งเศส-ปรัสเซีย ใน ค.ศ. 1870-ค.ศ. 1871 แล้วจึงมาทำงานที่ด้านศุลกากรในปารีสอยู่หลายปี จนได้ชื่อเล่นว่า “นายด่าน” (Douanier) อีกชื่อหนึ่ง และแล้วเขาก็เกิดอยากจะหาหนทางแสดงคามรู้สึกของตัวเองออกมาบ้าง จึงริเริ่มเขียนภาพในยามว่าง พอถึง ค.ศ. 1885 ก็ลาออกจากงานมารับบ้านานายซึ่งได้แต่เพียงส่วนน้อย แต่เขาก็หารายได้ชดเชยด้วยการสอนวิชาวาดเส้นและไวโอลิน จนในที่สุดก็มีเวลาเขียนภาพได้เต็มที่ ปีถัดไปเขาก็ส่งงานไปแสดง ณ งานแสดงศิลปกรรมอิสระ (Salon des Indépendants) ได้แล้ว

งานชิ้นแรกของรูโซ ซึ่งลงปีที่ทำไว้ว่า ค.ศ. 1880 คือ ภาพ *The Small Mill* นั้น แสดงให้เห็นว่าเขาตั้งใจอยู่กับรรยากาศละเอียด ขณะที่สนใจสร้างรูปทรงให้ง่ายลงด้วย ในตอนแรกเขาจะเขียนแต่เฉพาะภาพด้านหน้าตราบๆ เท่านั้น ดังจะเห็นได้ชัดจากภาพ *Myself, Portrait Landscape* ซึ่งเขียนใน ค.ศ. 1890 ภาพนี้ดูเหมือนจะเรียบง่าย แต่ที่จริงแล้วกลับมีโครงสร้างที่ละเอียดซับซ้อน แสดงให้เห็นได้ชัดบนพื้นผิวที่แบนราบ รูโซพิถีพิถันในการเลือกทิวทัศน์เบื้องหลังให้เหมาะกับคนในภาพ ดังจะเห็นได้จากภาพนี้และภาพอื่นๆ ที่เขาทำ เขาอยากให้ภาพของเขาออกมา “เหมือนจริง” ที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภาพ *Storm in the Jungle* (ค.ศ. 1891) นับเป็นภาพแรก que แสดงคามรู้สึกเคลื่อนไหว และก็เป็นภาพแรกในจำนวนหลายภาพที่เขาทำเป็นฉากในป่าด้วย ถึงกับเข้าไปร่างภาพเหล่านั้นในสวนสัตว์ แต่แทนที่จะใส่สมุทพุ่มไม้และไม่ย่นต้น กลับเอาพันธุ์ไม้ที่เลี้ยงกันในสวนมาใส่แทน โดยขยายรูปทรงให้ใหญ่ขึ้น

ภาพ *The Hungry Lion* ซึ่งเข้าร่วมในงานแสดงศิลปกรรมแห่งฤดูใบไม้ร่วง (Salon d'Automne) ใน ค.ศ. 1905 ทำให้รูโซได้ชื่อว่าเป็นพวก “หัวก้าวหน้า” (avant-garde) เขาได้พบปีกัสโซ ใน ค.ศ. 1906 รวมทั้งอังเดร เดอแวง, โรแบร์ เดอโลเนย์ และศิลปินหนุ่มคนอื่น ๆ พวกกันหันมาสนใจเขา ค.ศ. 1907 มาตามเดอโลเนย์ว่าจ้างให้เขาเขียนภาพ *The Snake Charmer* ซึ่งเป็นงานชิ้นเยี่ยมชิ้นหนึ่งของเขา ปีต่อไปปีกัสโซก็จัดงานเลี้ยงที่อ็องอลไปด้วยเสียงสรรเสริญให้แก่อรูโซผู้อาวุโส ซึ่งเป็นคนเฒ่าๆ เรียบร้อย ณ ห้องของเขาในมงต์มาร์ต

ตัวรูโซเองนั้นมีความรู้สึกมาแต่ต้นแล้วว่า การทำงานศิลปะขณะนั้นจำเป็นจะต้องทำให้ทันสมัยเข้าไว้ เขาจะใส่เครื่องบิน บอลลูน หอคอยไอเฟล ลงไปในภาพเขียนของเขาด้วย แล้วก็เขียนภาพวิวปารีสและแถบชานเมืองด้วย ในภาพเหมือนของ “ปีแยร์ โลตี” ซึ่งเขียนใน ค.ศ. 1891 มีการจัดองค์ประกอบตามแบบของ ฮันส์ เมมลิง (Hans Memling) แห่งศตวรรษที่ 15 เป็นตัวอย่าง แสดงให้เห็นความสนใจของรูโซที่มีต่อศิลปะเก่าๆ ในพิพิธภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อจิตรกรรมสมัยกลาง แม้ว่าเขาจะ “จำชื่อศิลปินไม่ได้” ก็ตาม แต่กระนั้นภาพนี้ก็ยิ่งถูกทำให้ทันสมัยด้วยการใส่ปล่องไฟโรงงานและบุหรีเข้าไปด้วย ครั้งหนึ่งเขาเคยกล่าวกับปีกัสโซว่า “ปีกัสโซ คุณกับผมนี้เป็นศิลปินใหญ่ยิ่งกว่าใครในสมัยของเราเลยนะ คุณในแบบอียิปต์ ส่วนผมก็สมัยใหม่ล่ะ”

ทั้งจอร์จ บรัก และเฟอร์ดินานด์ เลเซ (Léger) ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากรูโซเช่นเดียวกับ ปีกัสโซ ภาพ **The Sleeping Gypsy** เป็นภาพที่มีอิทธิพลมากภาพหนึ่งซึ่งเขียนในปี ค.ศ. 1897 ไม่เฉพาะแต่ลักษณะของความฝันและการจัดเอาสิ่งที่ไม่ถึงมาไว้ด้วยกันเท่านั้นที่เป็นแนวทางให้กับเซอร์เรียลลิสต์ (Surrealism) แต่ยังมีกรบิดเบือนรูปทรงที่จัดลงในแบบเอียงหนักไปข้างหนึ่ง เพื่อเน้นให้เห็นความลึกอีก ซึ่งเป็นตัวอย่างให้กับการทำภาพหุ่นนิ่งแบบคิวบิสต์อีกด้วย ก็ตารที่เห็นวางอยู่ข้าง ๆ ร่างคนที่กำลังหลับนั้นจะไปปรากฏอีกในภาพเขียนคิวบิสต์ทั้งหลาย งานของรูโซเองในระยะหลัง ๆ บางชิ้นก็ได้รับอิทธิพลจากปีกัสโซที่เขาชื่นชอบอยู่เช่นกัน

ภาพอิมพีลล์ ค.ศ. 1897 ภาพเขียนสีน้ำมัน ขนาด 51" x 79" ไมเคอร์นอาร์ต นิวยอร์ก

ช่วง 4 ปีท้ายของชีวิต เขาก็ยังคงผลิตผลงานออกมาบ้าง เขาขายภาพได้แต่ไม่เคยร่ำรวย ใน ค.ศ. 1908 และ ค.ศ. 1909 เขาจัดงานราตรีที่มีเสียงเพลงบรรเลงในห้องของเขา มีทั้งเพื่อนบ้าน และเพื่อนศิลปินหัวก้าวหน้ามาร่วมงานอย่างคับคั่ง เขาสิ้นชีวิตลงในปารีส เมื่อวันที่ 4 กันยายน ค.ศ. 1910

ภาพความฝัน ค.ศ. 1910 ภาพเขียนสีน้ำมัน ขนาด 6'9" x 11'4" ไมเคอร์นอาร์ต นิวยอร์ก

